

HISTORIALLINEN AJONEUVO

- MIKÄ AINEELLINEN ON (HISTORIALLISESTI)
ARVOKASTA?

TAMPEREEN SEUDUN MOBILISTIEN AVUSTUSTYÖPAJA MOBILIASA 6.10.2020

ESITTÄYTYMINEN

Anni Antila

Projektipäällikkö Mobiliassa

- *Huolto- ja kunnostuspalveluita*
- *Liikkuvaa kulttuuriperintöä*
- *Perusnäyttely 2021: Tietä kansalle*

Riihimäen Sussex –paloauto, Museo
Militarian ulkoalue

Vanhat Velot ja melko epätoivoinen
Triumph Herald

HISTORIALLINEN AJONEUVO?

FIVA defines a historic vehicle as

"a mechanically propelled road vehicle: which is at least 30 years old; which is preserved and maintained in a historically correct condition; which is not used as a means of daily transport; and which is therefore a part of our technical and cultural heritage."

Museoajoneuvo: Ajoneuvolaki 24§ (1090/2002)

Omaisuuuden suoja: Suomen perustuslaki 15 § (11.6.1999/731)

MONENLAISIA ARVOJA

(Ajoneuvo)historiallinen arvo

Esineeseen liitetty arvo jostakin näkökulmasta tai jonkin asian suhteen, esim.

- todistusvoimaisuus valmistus- ja käyttöhistoriastaan
- ominaisuuksiin, edustavuuteen, tyypillisyyteen
- säilymisasteeseen ja eheyteen tai
- tiedossa olevaan historialliseen tarinaan

Arvot ovat aineellisia ja aineettomia. Näiden kautta yhteisö antaa esineelle kulttuuriperintöarvon – ”näkee arvokkaana”.

Sijoitusarvo

Markkina-arvo tai odotus sellaisesta

Yksilöllinen aineeton arvo

Ajoneuvon tuottama ilo, arvostuksen tunne, onnistumisen elämykset, sosiaalinen mielihyvä

Yhteisöllinen aineeton arvo

Symbolit, periaatteet, politiikka jne.

Käyttö- tai välinearvo

Arkiliikenne, viihdetuotanto jne. Tavallaan myös museoarvo.

AITOUS / AUTENTTISUUS

Jokainen esineeseen tehty muutos vähentää esineen todistusvoimaa omasta historiastaan.

"Aidolla ei tarkoiteta vain alkuperäistä, siis ensimmäiseen rakennusvaiheeseen kuuluvaa, vaan rakennuksen omaan elävään historiaan kuuluvia muutoksia ja lisäyksiä yhtä hyvin."

"Jos 1940-luvulla tehty pärekatto uusitaan 1980-luvulla, se ei sen jälkeen enää edusta edes 1940-luvun rakennustekniikkaa vaan 1980-luvun korjaustekniikkaa."

Aito objekti tai sen osa on aina dokumentti.

Kaikki muutokset esineeseen – vaikka vastaamaan mielikuvaa valmistumisajankohdasta – poistavat esineen todistusvoimaa.

Lainaukset: Panu Kaila, 1987

ESINE ITSESSÄÄN

Autenttisuuden säilyminen
vs.
käyttökuntoinen
kulttuuriperintöesine?

Staattinen esine
vs.
"elävä ajoneuvo?"

ESINE ITSESSÄÄN

"Patina on kuparin pintaan muodostuva ohut suojaava tumma oksidi- tai sulfidikerros; kielikuva: (arvokas) vanhuuden leima."

"Ajoneuvolla tarkoitetaan maalla kulkemaan tarkoitettua laitetta, joka ei kulje kiskoilla."

AJONEUVO ON TEOS

*Alkuperäiset valmistusmateriaalit
itsessään ml. pintakäsittelymateriaalit*
- Aine on osa historiallisen ajoneuvon
aitouden kokonaisuutta

Alkuperäiset valmistustavat
- Ajoneuvon valmistajan jälki
- Käsityön jäljet

Autenttiset ominaisuudet ja toiminta

- Tekniset ratkaisut
- Tekniset ominaisuudet
- Autenttiset komponentit

Autenttinen käyttöhistoria

- identiteetti, todelliset tarinat
- käytön, huollon ja korjausten jäljet

HISTORIALLINEN ARVO

Valmistus(tai muun valitun) ajankohdan
autenttiset materiaalit ja
valmistustavat?

Käyttöjakson aikana
syntyneet muutokset ja
käytönjäljet?

Eheys teknisesti ja
visuaalisesti?

Vaarantavan
rappeutumisen
poistaminen?

HISTORIALLINEN ARVO

Valmistus(tai muun valitun) ajankohdan autenttiset materiaalit ja valmistustavat?

Vaurioita korjataan, jos mahdollista

Mitä tiedämme käytön jälkien syistä?

Käyttöjakson aikana syntyneet muutokset ja käytönjäljet?

Ruoste ei ole arvokasta, vaan tuhoaa esineen

Eheys teknisesti ja visuaalisesti?

Auto on tehty liikkumaan tuhoamatta itseään

Vaarantavan rappeutumisen poistaminen?

HISTORIALLINEN ARVO

Valmistus(tai muun valitun) ajankohdan autenttiset materiaalit ja valmistustavat

Käyttöjakson aikana syntyneet muutokset ja käytönjäljet

Eheys teknisesti ja visuaalisesti?

Vaarantavan rappeutumisen poistaminen

RIIHIMÄEN KAUPUNKI

*"Martti maalasi
töpöttämällä ja
sablunoilla autojen
vaakunat. Aloitin
samassa työvuorossa
v.1970"
- palopäällikkö evp. TK*

KONSERVOINTI

Konservoinnilla pyritään säilyttämään ajoneuvo siinä tilassa kuin se konservoinnin alkaessa on. Ei saa vaarantaa historiallista sisältöä.

- esim. valmistusvaiheesta periytyvä pintakäsittely
- Historiallisten vaiheiden myötä tehdyt muutokset käyttötarkoituksen mukaan

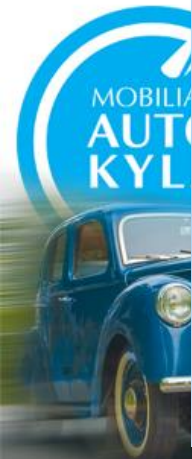
Konservoinnilla pyritään estämään tai ainakin hidastamaan rappeutumista.

- Korroosion pysäyttäminen varjellen autenttista materiaalia
- Materiaalin suojaaminen olosuhteiden vaikutukselta
- teknisten ominaisuuksien ylläpitäminen ja vaurioiden estäminen

Suojaavat toimet tulisi tehdä siten, että ne ovat poistettavissa.

Huom! On erotettava

- passiivinen (ennaltaehkäisevä) konservointi -> olosuhteiden vaikutuksen minimoiminen
- aktiivinen konservointi -> suojaavien ja turmeltumista estävien elementtien tuominen esineeseen

RESTAUROINTI

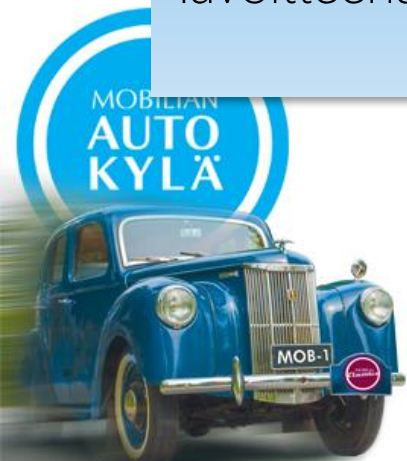
Restaurointi on kadonneen, puuttuvan tai rikkoutuneen osan tai ominaisuuden korvaamista.

Tavoitteena on palauttaminen valmistusajankohdan asuun tai johonkin muuhun käyttöhistorian vaiheeseen.

Palautettava arvo voi olla dynaaminen, kuten ajokunto, ja työ voi kohdistua kokonaisuuteen tai osaan.

Työssä tulisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon autenttista

Tavoitteena on palauttaa ominaisuudet -> käyttökelpoinen ajoneuvo

ENTISÖINTI / ENTISTÄMINEN

Entisöinti on keskeinen termi harrastekielenkäytössä.

Rinnastuu käsitteenä restaurointiin.

Usein päämääränä on (lähinnä) uudelleenrakentaminen.

- englannin "restoration" on usein "renovation"

Tavoitteena on monesti tekijän mielikuva esineestä sen valmistumisajankohtana.

Työ voi säilyttää tai olla säilyttämättä historiallista arvoa (historiallinen todistusvoima pääsääntöisesti häviää, jos esine rakennetaan uudelleen).

*Mansardikattoinen
ihanus remontoitu
vanhaa kunnioittaen!
t. kiinteistönvälittäjä*

SÄILYTTÄVÄT MENETELMÄT

Ajoneuvohistoriaa säilyttävien kunnostusmenetelmien ja näkökulmien käyttöä.

Ajoneuvon tutkimus on aina lähtökohtana.

Tavoitteena on rappeutumisen pysäyttäminen ja ennaltaehkäisy ja kadonneiden ominaisuuksien palautuminen.

Tapauskohtaisesti yhdistelmä restauroivia ja konservoivia toimenpiteitä.

Autenttisuus vs. käyttökelpoisuus vs. uhkien suuruus?

Esim. käyttökuntoisen auton sähköjohtojen uusiminen tulipalon välttämiseksi voi olla perusteltua, vaikka menetetäänkin vanhojen johtimien autenttisuus.

Periaate: "Tehdään niin paljon kuin on tarpeen, ja niin vähän kuin mahdollista".

HISTORIALLISEN ARVON SÄILYTTÄMINEN

Esine

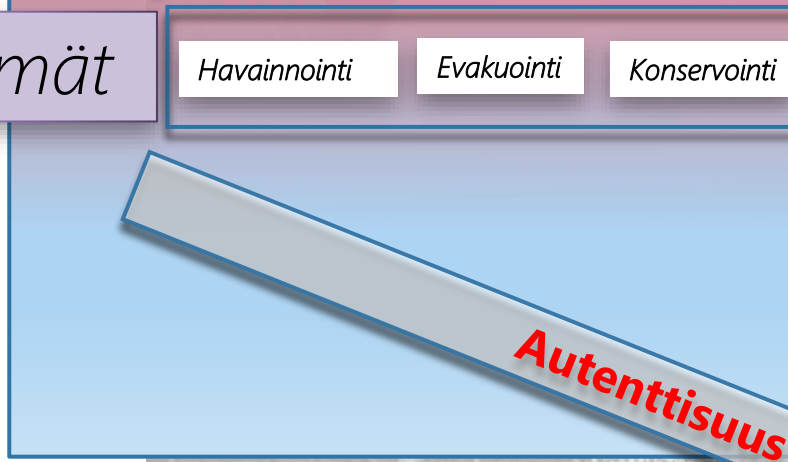

Tutkimus

Menetelmät

- Havainnointi
- Evakuointi
- Konservointi
- Restaurointi
- Uudelleenrakentaminen

T
a
v
o
i
t
e

EI TARVETTA YLIPAPEILLE

Ratkaisevaa on aina ajoneuvo itsessään.

Historiallinen arvo koostuu teknisistä ja visuaalisista ominaisuuksista sekä esineen menneisyyden tuntemuksesta.

Materiaalin merkitys on erityisesti siinä, että se tallentaa ja todistaa vaiheita ja ominaisuuksia esineen menneisyydestä ja siirtää ne tuleville sukupolville.

Autenttisten ominaisuuksien säilyttämisen ei tarvitse olla ristiriidassa muiden arvojen kanssa.

Jotta historiallisia arvoja voidaan säilyttää, täytyy jäljellä olla jotakin, mitä säilyttää.

